

คำถามเรื่องผลิภาพที่อาจไม่มีคำตอบ

การศึกษาเรื่องผลิภาพในต้นตาง ๆ ที่ไดรรวบรวมไว้นี้ นับวาเป็นความพยายามทางคานววิชาการที่จะสร้าวงความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่พิจารณาได้จากหลายความคิด ความเห็นและแนวทาง อาจถือได้ว่าทุกทานที่ไดรร่วมศึกษาเรื่องนี้เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถาม แล้วพยายามที่จะหาคำตอบ อย่างน้อยที่สุด แม้ว่าคำตอบเหล่านี้มิได้ประสงค์จะแก้ไข ปัญหาเฉพาะที่สัมพันธ์กับคำถามที่ตั้ง แต่การสร้างให้เกิดความเข้าใจก็ต้องถือวาเป็นการแสวงหาคำตอบด้วย

แต่คำถามที่เกี่ยวกับเรื่องผลิภาพก็ยังมีอยู่อีกหลายคำถาม ผู้เขียนไม่แน่ใจว่าคำถามที่จะเสนอให้มผู้พยายามตอบแล้วหรือยัง ยิ่งกว่านั้น อาจเป็นคำถามประเภทที่ไม่มีคำตอบหรือไม่จำเป็นต้องตอบก็ได้ ถ้าคำถามต่อไปนี้แสดงถึงความไม่รู้เรื่องหรือไม่เข้าใจของผู้เขียนเอง ก็ต้องขออภัยไว้ล่วงหน้า

คำถามแรกเป็นเรื่องการสื่อความหมายของคำว่า “ผลิภาพ” มองจากผู้สนใจทั่วๆไป ผู้เขียนเข้าใจว่า “ผลิภาพ” ตามตัวอักษรเป็นคำกลางๆ จึงน่าจะใช้ในลักษณะ “ปลอดคานิยม” แต่ที่ใช้กันอยู่มักจะสร้างให้เกิดความเข้าใจวาเป็นเรื่อง “การเพิ่มผลิภาพ” อาจเป็นเพราะว่าวิชาเศรษฐศาสตร์ได้มีอิทธิพลครอบคลุมเรื่อง “ผลิภาพ” อยู่มากจนเกิดความเข้าใจเช่นนั้นก็ได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าสามารถขยายเรื่อง “ผลิภาพ” ให้กว้างขวางขึ้นไปสู่ความหลากหลายของกิจกรรมต่างๆ ที่มนุษย์ได้ “ผลิ” ขึ้น ผู้เขียนมีความรู้สึกวาน่าจะมกิจกรรมหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องที่ควรให้เกิด “การลดผลิภาพ” หรือไม่ให้เกิดผลิภาพเลยด้วยซ้ำ การสื่อความหมายที่เป็นกลางเช่นนั้นน่าจะช่วยให้เรื่องผลิภาพได้ขยายขอบเขตการนำไปใช้ได้มากขึ้น

คำถามต่อไปเป็นคำถามเก่าเกี่ยวกับการเพิ่มผลิภาพด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ คำถามนี้ก็คือเพิ่มผลิภาพเพื่อใคร? แม้เรื่องนี้ได้มผู้ตั้งคำถามขึ้นบ่อยๆ แต่ก็ยังหาคำตอบ

ที่น่าพอใจยังไม่พบ อาจเป็นคำถามประเภทไม่มีคำตอบก็ได้หรืออาจกว้างและไกลเกินไปที่
 ผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญเรื่องผลิตภาพจะเข้าไปเกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้มีความสำคัญในทุก
 ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ได้เกิดความสำเร็จในการเพิ่มผลิตภาพทางเศรษฐกิจ
 เป็นปัญหาของการพัฒนาที่ขาดดุลยภาพอันเนื่องมาจากการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจนั่นเอง
 เนื่องจากเรื่องผลิตภาพนับเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งของความสำเร็จในการพัฒนา
 เศรษฐกิจ ปัญหาการเพิ่มผลิตภาพเพื่อใคร ซึ่งก็คือเรื่องการกระจายผลที่เกิดขึ้นจากการ
 พัฒนาเศรษฐกิจ ก็คงจะต้องเป็นปัญหาของผู้รู้ด้านผลิตภาพที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง

เรื่องผลิตภาพมักใช้กับเรื่องที่เป็นตัวเป็นตน มีผลผลิตที่เป็นรูปธรรม คำ
 ถามก็คือจะสามารถนำไปใช้กับเรื่องนามธรรมได้หรือไม่ การศึกษาเรื่องผลิตภาพในแง่ของ
 การผสมผสานผลิตภาพของผลผลิตที่เป็นรูปธรรมกับการจัดองค์การ ระบบการทำงาน ฯลฯ
 ก็ได้รับความสนใจมากขึ้น เป็นการแสดงว่าคำตอบก็คือเป็นไปได้ ปัญหาของคำถามนี้จึงอยู่
 ที่ว่าจะสามารถทำได้มากน้อยแค่ไหนและขยายขอบเขตของเรื่องนามธรรมดังกล่าวให้รวมไป
 ถึง เช่นเรื่อง ค่านิยม วัฒนธรรมและลักษณะอื่น ๆ ทางด้านสังคมได้อย่างไรหรือไม่

สุดท้ายเป็นเรื่องสภาพแวดล้อมซึ่งย่อมต้องมีผลต่อเรื่องผลิตภาพอย่างหลัก
 เสียมิได้ คำถามก็คือเรื่องนี้ได้รับความเอาใจใส่มากน้อยเพียงไรในการศึกษาเรื่องผลิตภาพ
 สภาพแวดล้อมย่อมเป็นตัวกำหนดสำคัญทั้งในแง่ส่งเสริมและสร้างข้อจำกัดให้แก่ผลิตภาพ
 จึงจำเป็นต้องหาแนวทางที่จะผสมผสานเรื่องสภาพแวดล้อมให้มีส่วนในเรื่องผลิตภาพ นั้น
 ก็คือการศึกษาผลิตภาพในกรอบของสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ มิใช่เป็นการกระทำอย่าง
 เอกเทศ นั่นเอง

คำถามที่ยกมาทั้งหมดมีสมมติฐานร่วมกันก็คือ เรื่องผลิตภาพ จำเป็นที่จ
 ึ่งต้องใช้ลักษณะระหว่างวิชาการเป็นวิธีการในการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจทั้งในแง่ลึก
 และกว้าง ลักษณะระหว่างวิชาการที่ว่านี้ได้เกิดขึ้นในหมู่นักและผู้เชี่ยวชาญเรื่องผลิตภาพ
 แล้วหรือยัง ?

สมศักดิ์ ชูโต